

STORTINGET

Innst. 403 L

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Prop. 82 L (2021–2022)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i barnehageloven (selvstendig rettssubjekt, forbud mot annen virksomhet, meldeplicht m.m.)

Til Stortinget

Hovedinnholdet i proposisjonen

Kunnskapsdepartementet legger i proposisjonen frem forslag til endringer i lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven).

Departementet foreslår å lovfeste at hver private barnehage skal være et selvstendig rettssubjekt. Departementet foreslår at kravet ikke skal gjelde for barnehageeiere som alene, sammen med nærstående eller selskap i samme konsern eier ordinære barnehager med til sammen færre enn 30 barn, familiebarnehager med til sammen færre enn 10 barn eller én åpen barnehage.

Departementet foreslår også å lovfeste et krav om at barnehagens lokaler og utearealer skal ligge samlet, med mindre særlige hensyn tilsier at de er på ulike steder. Det foreslåtte kravet skal gjelde for både kommunale og private barnehager. Forslaget om at barnehagens lokaler og utearealer skal ligge samlet, omfatter ikke familiebarnehager og barnehager som er unntatt fra kravet om selvstendig rettssubjekt.

Videre foreslår departementet å lovfeste et forbud mot å drive eller eie annen virksomhet enn godkjent barnehagedrift i det samme rettssubjektet som barnehagen. Forbudet mot annen virksomhet skal ikke gjelde

for barnehageeiere som alene, sammen med nærstående eller selskap i samme konsern eier ordinære barnehager med til sammen færre enn 30 barn, familiebarnehager med til sammen færre enn 10 barn eller én åpen barnehage. Departementet foreslår at barnehagene som er omfattet av forbudet mot annen virksomhet, kan drive eller eie tilleggsvirksomhet som er nært knyttet til barnehagevirksomheten og som utgjør en mindre del av den totale virksomheten. Departementet foreslår å innføre en forskriftshjemmel slik at departementet kan regulere hvilken annen virksomhet det skal være tillatt å drive, og krav til regnskap, revisjon, rapportering og dokumentasjon.

Departementet foreslår å lovfeste et forbud mot å ta opp lån på andre måter enn i finansforetak. Lovforslaget presiserer at forbudet ikke omfatter kortsiktig gjeld i forbindelse med den daglige driften. Forbudet mot å ta opp lån på andre måter enn i finansforetak omfatter opptak av nye lån, og ikke eksisterende lån.

Departementet foreslår å lovfeste at private barnehager skal melde fra til kommunen og Utdanningsdirektoratet ved nedleggelse, eierskifte eller andre organisatoriske endringer. Departementet foreslår også at departementet kan gi forskrift om hva som skal regnes som organisatoriske endringer, og om hvordan meldepikten skal gjennomføres.

Departementet foreslår å gi Utdanningsdirektoratet hjemmel for å kunne føre tilsyn med om barnehagene oppfyller kravet om å ha internkontroll etter barnehageloven § 9 for å sikre at kravene i barnehageloven kapittel V med forskrifter følges. Videre foreslår departementet å gi statsforvalteren hjemmel for å kunne føre tilsyn med om kommunene oppfyller kravene i barnehageloven § 11 til likebehandling og uavhengighet. Departementet foreslår også å presisere i loven at statsfor-

valteren er tilsynsinstans, klageinstans og veiledningsorgan når fylkeskommunen har lovfestede oppgaver som kommunen ellers har etter barnehageloven.

Departementet foreslår å presisere i forskriftshjemmelen i barnehageloven § 23 femte ledd at departementet kan fastsette nærmere krav til dokumentasjon av bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling i private barnehager.

I lovproposisjonen omtaler departementet også noen andre forslag som har vært på høring. Omtalen omfatter spørsmålet om det bør bli enklere for nye private barnehager å få tilskudd, spørsmålet om kommunen bør kunne stille vilkår om at en privat barnehage må være ideell for å få tilskudd, spørsmålet om kommunen bør få mulighet til å holde dyre kommunale barnehager utenfor beregningsgrunnlaget når de beregner tilskudd til de private barnehagene, og spørsmålet om å regulere bruk av overskuddslikviditet.

Departementet skriver at det tas sikte på at lovendringene om krav til at hver private barnehage skal være et selvstendig rettssubjekt, krav om at barnehagens lokaler og utearealer skal ligge samlet, forbud mot annen virksomhet og reglene om meldeplikt skal tre i kraft 1. januar 2023. Når det gjelder endringene i tilsynshjemlene og forbudet mot å ta opp lån på andre måter enn i finansforetak, tar departementet sikte på at lovendringene skal tre i kraft 1. juli 2022.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Øystein Mathisen, Lise Selnes og Elise Waagen, fra Høyre, Margret Hagerup, Kari-Anne Jønnes og Jan Tore Sanner, fra Senterpartiet, Maren Grøthe og Torleik Svelle, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati, fra Sosialistisk Venstreparti, Freddy André Øvstegård, fra Rødt, lederen Hege Bae Nyholt, og fra Venstre, Abid Raja, viser til proposisjonen.

Komiteen avholdt muntlig høring i saken 6. mai 2022. Komiteen har også mottatt en rekke skriftlige innspill. Høringsinnspillene er tilgjengelige på sakens side på Stortingets nettsider.

Komiteen sendte brev til kunnskapsministeren med spørsmål knyttet til forslagene i proposisjonen. Svaret fra kunnskapsministeren i brev 10. mai 2022 følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen mener at gode barnehager er et viktig bidrag for å gi alle barn en trygg og god oppvekst og like muligheter.

Komiteen mener det er viktig at offentlige tjenester finansiert av skattebetalerne skal gå til viktige vel-

ferdsgoder, og at barnehage utgjør en sentral tjeneste i denne forstand. Komiteen mener offentlige midler brukt på barnehagetilbud skal komme barna til gode.

Komiteen vil fremheve viktigheten av at samfunnet bidrar til at alle barn får en god start i livet. Barn som skal utforske og veiledes i lek og læring, og som skal vokse og utvikle seg sammen med andre, trenger å ha trygge, stabile ansatte rundt seg som har kompetanse om barn og forståelse for barns behov. At alle barn blir sett hver dag, og at de får omsorg og oppmuntring, er viktige kriterier for kvalitet i en barnehage. Komiteen anerkjenner derfor behovet for at barnehager har gode og forutsigbare rammevilkår, slik at det kan utvikles høy kvalitet i tilbudet og sikres langsiktige investeringer i kompetanse, bygg og infrastruktur.

Komiteen viser til at de senere årene har blitt gjennomført en rekke utredninger som peker på at det har skjedd store endringer i eierskapet av private barnehager siden barnehageforliket. Både Velferdstjenesteutvalgets NOU 2020:13 Private aktører i velferdsstaten og Storberget-utvalgets rapport i 2021 (Du er henta!) peker på en utvikling i sektoren med stadig færre små enkeltstående private og ideelle barnehager, og der flere private barnehager er del av et konsern. Komiteen viser til at det i senere år har blitt sendt en rekke forslag til regelverksendringer for private barnehager på høring.

Komiteen vil understreke at private barnehager har bidratt positivt til utvikling av kvalitet og mangfold i sektoren og utgjør en viktig del av barnehagetilbudet i Norge. Komiteen viser til at halvparten av norske barnehagebarn i dag går i en privat barnehage, og komiteen understreker at det er et felles mål å bevare et mangfold i barnehagesektoren.

Komiteen peker på at barnehagesektoren ser betrakkelig annerledes ut nå enn da barnehageforliket ble inngått i 2003; der det tidligere var behov for å tilrettelegge for rask utbygging, må barnehagetilbudet nå tilpasses en situasjon der sektoren i stor grad er ferdig utbygd, kapasiteten er god og barnekullene blir mindre. Komiteen mener det er viktig at regelverket er funksjonelt, godt tilpasset og fremtidsrettet, og endringer i regelverket tilstreber å oppnå dette.

Komiteen merker seg at hensikten bak forslagene i proposisjonen er å bidra til mer åpenhet om bruken av offentlige tilskudd og foreldrebetaling i barnehagesektoren, sikre et tilstrekkelig tilsyn og sikre at offentlige tilskudd og foreldrebetaling kommer barna i barnehagen til gode.

Komiteen viser til at regjeringen har varslet en helhetlig gjennomgang av finansieringssystemet for private barnehager i løpet av 2023, og at dette arbeidet blant annet skal basere seg på rapportene fra Velferdstjenesteutvalget og Storberget-utvalget, som begge peker på behovet for endringer i finansieringssystemet.

Komiteen viser til Storberget-utvalget, som enstemmig understreket at like økonomiske rammer er viktig for å gi alle barn likeverdig tilgang til barnehager og likeverdig kvalitet i barnehagen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, mener de varslede endringene i finansieringssystemet må ha som mål å sikre ro og forutsigbarhet for sektoren knyttet til hvordan de langsiktige rammevilkårene vil se ut. Flertallet forutsetter at likebehandling av kommunale og private barnehager skal ligge til grunn for det videre arbeidet med finansiering av sektoren framover.

Flertallet vil bemerke at det i arbeidet med en bedre regulert sektor er nødvendig å sørge for at de private barnehagene har en bærekraftig og forutsigbar økonomisk situasjon. Dette innebærer en mulighet til for å sikre stabil og forutsigbar drift, samt rom for å gjøre investeringer i barnehagen. Flertallet mener dette er en forutsetning for at private barnehageaktører i sektoren skal ha en faktisk mulighet til å bidra til et mangfoldig tilbud og en reell valgfrihet for foreldre og barn.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, har en målsetting om et tydelig og strengt regelverk for private barnehager, som sikrer bedre demokratisk styring og kontroll med barnehagesektoren. Dette flertallet er bekymret for at det i dag ikke er tilstrekkelig åpenhet om økonomien i private barnehager, og at det tidligere har blitt ført få tilsyn med økonomien i private barnehager.

Dette flertallet mener det er viktig for at de private barnehagene skal ha legitimitet og oppslutning i befolkningen, at tilskudd og foreldrebetalingen faktisk går til barnehagedriften og at dette blant annet synliggjøres gjennom tilgjengelige årsregnskap for hver enkelt barnehage.

Dette flertallet ser behovet for et tydelig regelverk som hindrer store verdiuttak fra barnehagedrift, og utenlandsk oppkjøp av norske barnehager, og ved kjøp og salg av barnehager.

Dette flertallet viser til at regjeringen som en del av oppfølgingen av Storberget-utvalget, tidligere høringsrunder og budsjettavtalen med Sosialistisk Venstreparti arbeider med nye regler for styring og finansiering av private barnehager. Dette flertallet mener man i dette arbeidet blant annet må sikre bedre rammevilkår for små privateide og ideelle barnehager, gi kommunene større mulighet til å styre finansieringen, samt stille krav til private barnehager. Et nytt regelverk skal sette en stopper for utviklingen der kommersielle eier stadig flere barnehager.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener at de foreslåtte endringene i proposisjonen vil bidra til å oppnå nettopp dette.

Dette flertallet viser til budsjettenigheten og behandlingen av statsbudsjettet for 2022, der følgende ble vedtatt:

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag for å gjeninnføre kommunenes rett til å føre tilsyn med private barnehager, herunder gi kommunene innsyn i alle økonomiske disposisjoner i barnehager i kommunen som mottar tilskudd.»

«Stortinget ber regjeringen i forskrift og lovforslag innføre meldeplikt til kommunen når eiendomsrett til barnehage i kommunen blir overført til andre enn staten eller den fylkeskommune der eiendommen ligger, og utrede hvordan det kan innføres en forkjøpsrett for kommune.»

«Stortinget ber regjeringen utrede forslag om å stille krav til at selskaper som leverer offentlig finansierte velferdstjenester, organiseres i egne rettssubjekter hvor det ikke er tillatt å drive annen virksomhet enn offentlig finansierte velferdstjenester.»

Dette flertallet viser til at disse vedtakene følges opp i regjeringens varslede arbeid med nye regler for styring og finansiering av private barnehager, som legges frem for Stortinget i 2023.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre peker på at det viktigste for barna er et barnehagetilbud av høy kvalitet som gir mulighet til lek og utvikling innenfor trygge rammer, uavhengig av om barnehagen er privat eller offentlig. Disse medlemmer mener at private barnehagers bidrag til å sikre full barnehagedekning, utvikling av kvalitet, mangfold og valgmuligheter for foreldre og barn har vært avgjørende i å skape et velferdstilbud med høy foreldretilfredshet.

Disse medlemmer mener at et godt og tilpasset regelverk for private barnehager som sikrer bærekraft, forutsigbarhet og rettferdighet i rammevilkår, er avgjørende for deres videre eksistens. Disse medlemmer peker videre på at partiene på venstresiden gjennom flere år har bidratt til å skape et bilde av sektoren som ikke er gjenkjennelig, og gitt private barnehager en opplevelse av å hverken være ønsket eller satset på. Disse medlemmer mener det er beklagelig, og hadde håpet at det ville være et tverrpolitisk ønske om å sikre at barnehagene kan fokusere på å gi barna et godt tilbud i stedet for at de fortsatt må være bekymret for om driftsgrunnlaget skal forsvinne.

Disse medlemmer viser til at det i senere år har blitt sendt en rekke forslag til regelverksendringer for private barnehager på høring, noe som har sikret et visst

kunnskapsgrunnlag og en åpen diskusjon om situasjonsforståelsen, mulighetene og konsekvensene av foreslåtte endringer i reguleringer. Disse medlemmer mener at endringer som gjøres i regelverket og finansieringssystemet, må ha som mål at private barnehager skal kunne drive langsiktig og ha en ambisiøs satsing på mangfoldighet, kvalitet og tilbud gjennom forutsigbare rammevilkår. Disse medlemmer mener det er avgjørende at likebehandling av kommunale og private barnehager skal ligge til grunn for det videre arbeidet med finansiering av sektoren framover, og understreker at dette handler om at alle barn, uavhengig av om de går i en privat eller offentlig barnehage, skal bli behandlet likt og være like mye verdt.

Disse medlemmer peker på viktigheten av at organisering og finansiering av barnehagesektoren kan sees i sammenheng med krav til innhold og kvalitet. Disse medlemmer mener det er utfordrende å behandle deler av regelverket hver for seg uten å kunne se helhetsbildet i hvordan ulike endringer totalt sett slår ut for sektoren. Disse medlemmer viser i den anledning til at statsråden svarer på spørsmål fra komiteen at

«regjeringen har akkurat satt i gang et større arbeid med å modernisere reglene for styring og finansiering av private barnehager,»

jf. svar på spørsmål 14 i statsrådens vedlagte svar.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Prop. 82 L (2021–2022) Endringer i barnehageloven sendes tilbake til regjeringen. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en proposisjon der reguleringer foreslått i Prop. 82 L (2021–2022) legges frem sammen med resultatene av arbeidet kunnskapsministeren har varslet med en gjennomgang av reglene om styring og finansiering av private barnehager.»

Disse medlemmer mener kommunen fortsatt skal være finansieringsmyndighet. Prinsippet om likeverdig behandling av private, ideelle og kommunale barnehager som mottar tilskudd, skal ligge til grunn for fremtidig finansiering av barnehagene. Disse medlemmer peker på nødvendigheten av å sette alle offentlig godkjente private og ideelle barnehager i stand til å levere god barnehagekvalitet med dagens og fremtidige nasjonale bemanningskrav. Disse medlemmer viser til barnehageloven § 19 om kommunalt tilskudd til godkjente private barnehager: «Kommunen kan gi tilskudd til godkjente private barnehager. Kommunen skal behandle private barnehager som mottar tilskudd, likeverdig med kommunale barnehager. Departementet kan gi forskrift om hva som er likeverdig behandling». Disse medlemmer mener det er viktig at dette fremdeles skal være måten finansieringen av

sektoren styres på, og at forskriften gir tydelige rammer for hvordan dette skal oppfylles.

Disse medlemmer viser til regjeringens varslede endringer som en oppfølging av Storberget-utvalgets rapport og er bekymret for at foreldrenes rett til valgfrihet ikke vil bli ivaretatt. Disse medlemmer ser også med bekymring på signalene om ulik finansiering av private og kommunale barnehager, siden dette nettopp vil bety en forskjellsbehandling av barn.

Disse medlemmer mener samordnet opptaksprosess skal skje gjennom likebehandling av kommunale og private barnehager slik at foreldrenes ønsker og behov tillegges stor vekt ved selve opptaket. Det skal tas hensyn til barnehagenes mangfold og egenart. Disse medlemmer peker på barnehageloven § 17 om samordnet opptaksprosess i kommunen:

«Alle godkjente barnehager i kommunen skal samarbeide om opptak av barn. Kommunen skal legge til rette for en samordnet opptaksprosess, der det tas hensyn til barnehagenes mangfold og egenart. Brukernes ønsker og behov skal tillegges stor vekt ved selve opptaket. Ved en samordnet opptaksprosess skal likebehandling av barn og likebehandling av kommunale og private barnehager sikres.»

Disse medlemmer mener dette må ligge til grunn også i det videre arbeidet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener samfunnet trenger barnehager med god bemanning og fokus på barnas beste, ikke en barnehagesektor der kommersielle eiere kan berike seg på fellesskapets midler bevilget til barnehage. Disse medlemmer viser til at det hvert år forsvinner store summer ut av offentlig finansiert velferd. Det regjeringensnedsatte Storberget-utvalget har utredet finansiering av private barnehager, og leverte sin rapport i juni 2021. Flertallet i utvalget vektlegger analyser som viser at lønnsomheten for noen barnehager er for høy. Disse medlemmer viser til at flertallet i Storberget-utvalget skriver følgende:

«Det kan tyde på at det er superprofitt i sektoren. Det vil si at avkastningen er høyere enn det barnehageeier normalt kunne vente seg.»

Disse medlemmer mener offentlig finansierte velferdstjenester ikke egner seg som et marked med profitt. I dagens barnehagelov § 21 står det at formålet er at «offentlige tilskudd og foreldrebetaling kommer barna i barnehagen til gode». Samtidig står det at barnehagen kan «disponere et eventuelt overskudd fritt». Disse medlemmer viser til at det i dagens system dermed er en innebygd motsetning i at pengene – offentlige midler og foreldrebetaling – skal komme barna til gode, samtidig som det er tillatt for kommersielle aktører å hente ut overskudd.

Disse medlemmer viser til at kommersielle aktører, organisert som aksjeselskap, har som sitt formål nettopp å skape overskudd til eierne. Altså kommer ikke pengene barna til gode. Hvis man tillater kommersielle barnehager, med rett til, og formål om å tjene penger, vil motsetningene mellom selskapenes og samfunnets målsettinger fortsette med lovmessighet. Jo mer man vil stramme til fra samfunnets side, dess mer behov er det for reguleringer og kontroll. Det medfører både mer byråkratisering og økende kostnader for samfunnet. Det offentlige har betydelige årlige styringskostnader ved bruk av kommersielle aktører. Disse medlemmer viser til Velferdstjenesteutvalgets rapport (NOU 2020:13), der det fremkommer følgende:

«Etter utvalgets vurdering kan dette tilsi at samlede kostnader ikke blir redusert, men i verste fall øker, ved bruk av private leverandører.»

Deler av utvalget mener videre at det er rom for mer tillitsbasert styring og dermed reduserte styringskostnader ved bruk av ideelle aktører som ikke har anledning til å ta ut overskudd fra virksomheten.

Krav om at hver private barnehage skal være et selvstendig rettssubjekt

Komiteen viser til forslaget i proposisjonen om å innføre krav om at hver barnehage skal være organisert som selvstendig rettssubjekt, med egne fullstendige regnskap.

Komiteen understreker betydningen av at befolkningen har tillit til at offentlig tilskudd brukes i tråd med formålet det bevilges til.

Komiteen viser til at proposisjonen foreslår at de minste barnehagene skjermes fra kravet om å være eget rettssubjekt. Dette innebærer at kravet derfor ikke skal gjelde for barnehageeiere som eier ordinære barnehager med til sammen færre enn 30 barn, familiebarnehager med til sammen færre enn 10 barn eller én åpen barnehage.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, støtter regjeringens forslag om å innføre krav om at hver private barnehage må organiseres som et selvstendig rettssubjekt.

Flertallet viser til høringsinnspill fra LO som understreker at unntakene i § 7 a og § 23 a ikke bør åpne for en omgåelse ved å splitte eksisterende barnehager opp i mindre enheter på mindre enn tretti barn, for der ved å unngå plikten til å være organisert som selvstendig rettssubjekt. Flertallet viser til at dette er i samsvar med den forståelsen regjeringen har lagt til grunn for unntaksbestemmelsen. Flertallet mener dette bør presiseres i veiledningen av bestemmelsen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet støtter regjeringens forslag til unntakshjemler i bestemmelsene om krav om eget rettssubjekt, krav om samlet barnehageanlegg og forbud om annen virksomhet.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«§ 7 a tredje ledd skal lyde:

Første ledd gjelder ikke for barnehageeiere som alene, sammen med nærstående eller selskap i samme konsern eier

- a. ordinære barnehager med til sammen færre enn tretti barn,
- b. familiebarnehager med til sammen færre enn ti barn, eller
- c. én åpen barnehage.»

«§ 7 b andre ledd skal lyde:

Første ledd gjelder ikke for familiebarnehager og barnehageeiere som alene, sammen med nærstående eller selskap i samme konsern eier ordinære barnehager med til sammen færre enn tretti barn eller én åpen barnehage.»

«§ 23 a tredje ledd skal lyde:

Første og andre ledd gjelder ikke for barnehageeiere som alene, sammen med nærstående eller selskap i samme konsern eier

- a. ordinære barnehager med til sammen færre enn tretti barn,
- b. familiebarnehager med til sammen færre enn ti barn, eller
- c. én åpen barnehage.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener det er behov for mer åpenhet og transparens for alle private barnehager. Dette er viktig for at tilsynsmyndigheten skal kunne føre tilsyn med at offentlig tilskudd og foreldrebetaling blir brukt i tråd med regelverket. For private aktører som organiserer mer enn én godkjent barnehage i samme rettssubjekt, er det i tillegg et behov for å skape et tilstrekkelig tydelig økonomisk skille mellom de enkelte godkjente barnehagene i rettssubjektet.

Disse medlemmer viser til at Velferdstjenesteutvalget i sin utredning vektla at det er viktig med god og tilstrekkelig regnskapsinformasjon for å skape transparens om barnehagens virksomhet, og at det er med på å skape tillit i befolkningen. Disse medlemmer er enig i Velferdstjenesteutvalgets vurdering.

Disse medlemmer mener at dagens krav til regnskap, dokumentasjon og rapportering kan tydeliggjøres for at tilsynsmyndigheten på en best mulig måte kan vurdere om barnehagene oppfyller kravene til bruk av offentlig tilskudd og foreldrebetaling. Regnskapet

kan også gjøres mer transparent, sett opp mot det ordinære regnskapet til den juridiske enheten, dersom den juridiske enheten driver flere barnehager. Rapporteringen er heller ikke enkelt tilgjengelig for allmennheten.

Disse medlemmer peker videre på at høringsinnspillene fra sektoren viser en bred forståelse, og et delt ønske, om mer transparens, åpenhet og mulighet for tilstrekkelig tilsyn av økonomien i barnehagesektoren. Det er viktig at denne reguleringen sikrer at dette skjer på en effektiv og hensiktsmessig måte som gir god måloppnåelse, lite byråkrati og ikke trekker midler unødig vekk fra tilbudet til barna.

Disse medlemmer viser til Kunnskapsdepartementets høringsnotat av 2. juli 2021, der det heter:

«Krav om regnskapsmessig skille er ikke en juridisk eller regnskapsmessig definert standard. Alternativet gir derfor en fleksibilitet med hensyn til hvilke krav som skal stilles. Departementets forslag til regulering av de private barnehagene i økonomiforskriften er utformet med tanke på å ivareta de behovene tilsynsmyndighetene har for å skille mellom de ulike enhetene. Alternativet innebærer at den store andelen private barnehager som er organisert i samme rettssubjekt, fortsatt kan være det, og dermed beholde de stordriftsfordelene dette innebærer. Det vil i tillegg innebære lavere administrative kostnader for barnehagene. Etter en konkret helhetsvurdering, mener departementet dette alternativet derfor er best egnet til å regulere den private barnehagesektoren.»

Disse medlemmer mener at krav om regnskapsmessig skille gir den beste fleksibiliteten med hensyn til hvilke krav som skal stilles, og at dette alternativet derfor er best egnet til å regulere den private barnehagesektoren.

På bakgrunn av dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om regnskapsmessig skille for alle private barnehager, med ikrafttredelse 1. januar 2023.»

Disse medlemmer merker seg at det er flertall for å innføre et krav om selvstendig rettssubjekt, og disse medlemmer vil sekundært støtte unntakene for barnehageeiere som enten alene, sammen med nærstående eller selskap i samme konsern eier ordinære barnehager med til sammen færre enn 30 barn, familiebarnehager med til sammen færre enn 10 barn eller én åpen barnehage, det vil si § 7 a tredje ledd, § 7 b andre ledd og § 23 a tredje ledd.

Disse medlemmer viser til regjeringens forslag om at krav om selvstendig rettssubjekt skal tre i kraft fra 1. januar 2023. Disse medlemmer er opptatt av at drøftingsplikten med de ansatte kan ivaretas på en god måte samt at sektoren får tilstrekkelig tid på omorganiseringen slik at ressurser ikke omdisponeres og kvaliteten i tilbudet til barna blir lidende.

Disse medlemmer viser til at det er flertall for å innføre et krav om selvstendig rettssubjekt, og fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at krav om at alle barnehager skal organiseres som selvstendig rettssubjekt, trer i kraft 1. januar 2024.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener unntaksreglene som foreslås i proposisjonen, er for omfattende (gjelder ca. 27 pst. av de private barnehagene), og viser til KS sitt hørings svar, som påpeker at barnehagens størrelse ikke er avgjørende for risiko for brudd på kravene til bruk av tilskudd. Dette medlem viser til at i høringsnotatet datert 26. april 2019, Forslag til endringer i barnehageloven med forskrifter (ny regulering av private barnehager), foreslo departementet at unntaket bare skulle gjelde ordinære barnehager med til sammen færre enn tjue barn. Det samme gjelder Storberget-utvalgets forslag. Dette medlem merker seg at mens 70 pst. av de enkeltstående barnehagene allerede er organisert som selvstendig rettssubjekt, gjelder det kun 30 pst. av barnehagekjedene.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende lovforslag:

«§ 7 a tredje ledd skal lyde:

Første ledd gjelder ikke for barnehageeiere som alene, sammen med nærstående eller selskap i samme konsern *til sammen* eier

- a. ordinære barnehager med til sammen færre enn *tjue* barn,
- b. familiebarnehager med til sammen færre enn ti barn, eller
- c. én åpen barnehage.»

«§ 7 b andre ledd skal lyde:

Første ledd gjelder ikke for familiebarnehager og barnehageeiere som alene, sammen med nærstående eller selskap i samme konsern *til sammen* eier ordinære barnehager med til sammen færre enn tjue barn eller én åpen barnehage.»

«§ 23 a tredje ledd skal lyde:

Første og andre ledd gjelder ikke for barnehageeiere som alene, sammen med nærstående eller selskap i samme konsern *til sammen* eier

- a. ordinære barnehager med til sammen færre enn *tjue* barn,
- b. familiebarnehager med til sammen færre enn ti barn, eller
- c. én åpen barnehage.»

Komiteens medlem fra Rødt understreker viktigheten av å stille krav om eget rettssubjekt med for-

bud mot å drive annen virksomhet i samme rettssubjekt. Dette medlem viser til Storberget-utvalgets anbefalinger og mener i likhet med flertallet i utvalget at det ikke bør gis unntak for annen virksomhet med tilknytning til barnehagedriften, da fordelene ved et slikt unntak ikke anses å være store, og at en unntaksadgang vil kunne svekke de positive effektene av hovedregelen og generere økte utgifter til kontroll for tilsynsmyndigheten.

Dette medlem viser til forarbeidene, som sier at eventuelt tillatt sidevirksomhet med nær tilknytning til barnehagevirksomheten skal være selvfinansierende.

Dette medlem mener i likhet med flertallet i Storberget-utvalget at det for barnehager som i dag er organisert som enkeltpersonforetak, bør gis unntak for kravet om å organisere barnehagevirksomheten som eget rettssubjekt. Dette medlem understreker imidlertid at et slikt unntak bør være snevert, og viser til dagens regelverk og unntaket fra revisjonsplikt.

Dette medlem mener i likhet med flertallet i Storberget-utvalget at ved innføring av krav om eget rettssubjekt er det kritisk å innføre overgangsordninger som sperrer for transaksjoner som kan redusere selskapenes verdier opparbeidet gjennom barnehagevirksomheten, i forkant av de nye reglene.

Dette medlem mener i likhet med flertallet i Storberget-utvalget at det kun er krav om at alle barnehager skal være organisert som eget rettssubjekt med forbud mot å drive annen virksomhet i samme rettssubjekt, som vil imøtekomme krav til innsyn og demokratisk kontroll. Dette medlem mener at dette skal sikre at fellesskapets midler benyttes i henhold til barnehageloven § 23. Dette medlem vil legge til at det offentlige årlig overfører om lag 22 mrd. kroner til private barnehager. Det er et paradoks at innsynsmulighetene i økonomien til foretakene som mottar dette tilskuddet, er så vidt svakt, og mye svakere enn innsynet i kommunenes egen økonomi. Dette medlem mener i likhet med flertallet i Storberget-utvalget at det at forslaget om eget rettssubjekt gir økte kostnader for private barnehager, derfor ikke er et argument mot å innføre det. Men det kan være et argument for økt bruk av ideelle aktører hvor det offentliges styringskostnader er lavere.

Dette medlem merker seg at departementet vil vurdere om det også skal innføres krav om eget rettssubjekt for mindre barnehager, og komme tilbake til dette i forbindelse med endringer i finansieringssystemet. Dette medlem merker seg at departementet ønsker et regelverk og et finansieringssystem som gjelder alle private barnehager, og som kan stå seg over tid og som fanger opp både de endringene som har skjedd i sektoren de siste tiårene, og som kan løse de utfordringene som er dokumentert. Dette medlem foreslår at kravene om selvstendig rettssubjekt, forbud mot annen virksomhet

og krav om lokasjon skal gjelde alle barnehager, og at dette skal følges av evaluering og utredning.

Dette medlem ber derfor regjeringen komme tilbake til Stortinget med videre utredning og evaluering. Dette medlem støtter ikke de unntakshjemlene regjeringen har foreslått, og vil stemme imot lovforslaget § 7 a tredje ledd, § 7 b andre ledd og § 23 a tredje ledd.

Dette medlem viser til at departementets foreslåtte endringer i barnehageloven for plikt til å være organisert som eget rettssubjekt (§ 7 a), krav til samlet barnehageanlegg (§ 7 b) og forbud mot annen virksomhet (§ 23 a) ikke skal gjelde for barnehageeiere som alene, sammen med nærstående eller selskap i samme konsern eier ordinære barnehager med til sammen færre enn 30 barn.

Dette medlem viser til at slik unntaket nå er formulert i det foreliggende forslag § 7 a tredje ledd, § 7 b andre ledd og § 23 a tredje ledd, kan det forstås som å åpne for at barnehageeier (og nærstående/selskap i samme konsern) kan omgåplikten til å være organisert som eget rettssubjekt mv. gjennom å splitte opp eksisterende barnehager. Én og samme barnehageeier vil dermed kunne eie flere barnehager hvor hver barnehage har under 30 barn.

Dette medlem mener derfor det er nødvendig å presisere i lovbestemmelsen at oppsplitting av eksisterende barnehager til enheter på mindre enn 30 barn ikke gjør at en kommer inn under unntaket så lenge det er samme eier/nærstående/konsern som eier de ulike barnehagene. Ved å føye til «til sammen» i ny lovtekst § 7 a tredje ledd, § 7 b andre ledd og § 23 a tredje ledd unngår man at eiere splitter eksisterende barnehager opp i mindre enheter for å omgå lovbestemmelsene. Dette medlem viser til forslaget til lovbestemmelser fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti, som dette medlem vil støtte subsidiært.

Krav om at barnehagens lokaler og utearealer skal være samlet

Komiteen viser til at forslaget om krav til at barnehagens lokaler og utearealer skal være samlet, er foreslått å gjelde for både kommunale og private barnehager.

Komiteen viser til at det foreslås at det skal kunne gis unntak når særlige hensyn tilsier at barnehagen er på ulike steder, og at kommunen må vurdere slike saker konkret for hver barnehage som ikke har lokaler og uteområder samlet. Komiteen understreker at departementets gjennomgang av hva som kan være slike særlige hensyn, ikke er ment å være en fullstendig beskrivelse.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser videre til at forslaget om krav til at barnehagens lokaler og utearea-

ler skal være samlet, spiller en rolle uavhengig av om man går inn for at hver barnehage skal være et selvstendig rettssubjekt eller ikke. Dette utdypes av departementet under punkt 4.5.1 i proposisjonen:

«Videre bør kravene som barnehageloven stiller til barnehagen, slik som for eksempel kravene til grunnbemanning og pedagogisk bemanning, gjelde for den enkelte enheten, og ikke samlet for flere avdelinger som er lokalisert på ulike steder.»

Disse medlemmer mener at det er riktig at krav av denne typen gjelder den enkelte barnehageenheten, og støtter derfor forslaget om krav til at barnehagens lokaler og utearealer skal være samlet. Disse medlemmer mener likevel at barnehagene bør få noe lengre tid til å oppfylle kravet.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at krav om at barnehagens lokaler og utearealer skal være samlet, trer i kraft 1. januar 2024.»

Forbud mot å drive annen virksomhet i rettssubjektet som driver godkjent barnehagevirksomhet

Komiteen viser til proposisjonens forslag om å innføre forbud mot å drive annen virksomhet i samme rettssubjekt som barnehagedriften. Komiteen merker seg at forslaget begrunnes med muligheten for å føre tilsyn med at offentlig tilskudd og foreldrebetaling går til barnehagedrift, og ikke subsidierer annen virksomhet. Komiteen viser til at privatskoleloven har tilsvarende krav til private skoler.

Forbud mot å ta opp lån på andre måter enn i finansforetak

Komiteen viser til proposisjonens forslag om forbud mot å ta opp lån på andre måter enn i finansforetak. Komiteen merker seg følgende begrunnelse i proposisjonen:

«Kravet bidrar til bedre innsyn i de private barnehagens finansiering, ved at låneformålet og betjeningsvevnen alltid vurderes av en ekstern instans og at kreditoren alltid vil være kjent for myndighetene.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ønsker ikke å svekke barnehagens muligheter til gunstig finansiering. Mulighetene til å låne penger fra morselskapet for en kortere eller lengre tid, på bedre betingelser enn barnehagen kan få i private banker, er gunstig for barnehagens muligheter for å gi et best mulig tilbud til barna og å hindre at offentlige tilskudd går til finansinstitusjoner.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre vil understreke at konserninterne lån ikke skal brukes til å hente ut offentlige tilskudd til eierne. Disse medlemmer vil derfor be regjeringen innføre begrensninger på konserninterne lånerenter, slik at morselskapet ikke kan hente ut en høyere rente enn Kommunalbankens rente til kommunene for tilsvarende lån.

På bakgrunn av dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til begrensninger på konserninterne lånerenter i barnehagesektoren.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt støtter at det lovfestes et forbud mot å ta opp lån på andre måter enn i finansforetak, men mener dette også må omfatte eksisterende låneavtaler. Dette mente også i alt 15 høringsinstanser da forslaget var på høring i 2019, jf. høring om Forslag til endringer i barnehageloven med forskrifter (ny regulering av private barnehager) 26. april 2019, deriblant Utdanningsforbundet og KS. Disse medlemmer viser til at KS vurderer at en rimelig overgangsperiode kan være to år.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan private barnehagers eksisterende låneavtaler kan omfattes av forbud mot å ta opp lån på andre måter enn i finansforetak, og komme tilbake til Stortinget med forslag i forbindelse med de varslede endringene i finansiering og styring av private barnehager våren 2023.»

Meldeplikt ved nedleggelse, eierskifte og andre organisatoriske endringer

Komiteen viser til proposisjonens forslag om å innføre meldeplikt ved salg. Komiteen merker seg at det vil innebære at private barnehager skal melde fra til kommunen og Utdanningsdirektoratet også ved nedleggelse, eierskifte eller andre organisatoriske endringer. Komiteen mener dette vil gi kommunene bedre kontroll og oversikt over barnehagetilbudet i sin kommune.

Tilsyn med barnehagene

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt slår fast at kravet om selvstendig rettssubjekt sammen med kommunenes adgang til å føre tilsyn vil muliggjøre innsyn og kontroll rundt at offentlig tilskudd og foreldrebetaling går til barnas tilbud. I tillegg mener disse medlemmer kom-

munalt innsyn er nødvendig dersom det innføres adgang for kommunene til å stille vilkår eller fastsette egne forskrifter ved finansiering, slik Storberget-utvalgets flertall foreslår, for å håndheve både nasjonale og kommunale vilkår.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at Kunnskapsdepartementet har varslet Utdanningsdirektoratet om salget av barnehageeiendom fra Læringsverkstedet og Trygge barnehager til svenske SSB. Flertallet imøteser et eventuelt tilsyn fordi det kan bidra til en nødvendig oppklaring om hvorvidt gevinstene som ble realisert ved salget av eiendommene, er å anse som ulovlig statsstøtte, slik Velferdstjenesteutvalget adresserte i NOU 2020:13.

Andre tema

IDEELLE ORGANISASJONER OG STUDENTSAMSKIPNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, mener at ideelle organisasjoner og studentsamskipnader er i en særstilling, og at det i det videre arbeidet bør vurderes om hvordan regelverket kan tilpasses disse organisasjonenes særegenhet. Et eksempel på dette er at regelverket om eksisterende reguleringer av studentsamskipnader ivaretar intensjonen om åpenhet og mulighet for kontroll.

Flertallet er kjent med at små enkeltstående barnehager kan ha utfordringer med å få lån i finansforetak på grunn av for lav egenkapital og svak økonomi. Flertallet mener det i det videre arbeidet bør vurderes nærmere hvordan disse barnehagenes behov for finansiering av nødvendig investeringer kan ivaretas.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at studentsamskipnadene har fått et samfunnsoppdrag fra departementet som innebærer å levere en rekke ulike velferdstjenester til studentene. Disse medlemmer viser til at det vil være lite hensiktsmessig og virke fordyrende å skulle skille barnehagedriften fra annen virksomhet. Studentsamskipnadenes barnehager omfattes av særlovgivning, «Lov om studentsamskipnader». De er underlagt tilsyn fra Kunnskapsdepartementet og Riksrevisjonen, har ikke anledning til å ta utbytte, og imøtekommer allerede de behov for kostnadskontroll og åpenhet som regjeringen ønsker å oppnå. Mulige konsekvenser av å underlegge studentsamskipnadene de foreslåtte endringene i barnehageloven er bortfall av barnehagedrift og dermed færre barnehageplasser. Disse medlemmer mener at studentsamskipnadenes barnehager må sikres unntak fra de foreslåtte endringene i barnehageloven.

Disse medlemmer viser til høringsuttalelsen til KA, Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter, der de peker på de store utfordringene endringsforslagene vil gi for menighetsbarnehagene. Disse barnehagene er i stor grad eid av sokn i Den norske kirke, og barnehagene er en del av soknets virksomhet. De fleste av disse barnehagene ble startet på 70- og 80-tallet, som svar på forespørsler fra kommunen. Disse medlemmer vil minne om at menighetsbarnehagene har vært en viktig del av å nå målet om full barnehagedekning.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at barnehager drevet av studentsamskipnader, samt ideelle menighetsbarnehager, blir unntatt fra de nye kravene som innføres ved lovendringen, på lik linje med små, enkeltstående barnehager.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt understreker at det går et grunnleggende skille mellom de private ideelle aktørene og de private kommersielle. Ideelle aktører har spilt en viktig rolle i utviklingen av deler av den norske velferdsstaten, og det bør fortsatt være slik. Men i dag ser man at de ideelle skvises ut av de store kommersielle aktørene.

Disse medlemmer viser til Velferdstjenesteutvalgets utredning (NOU 2020:13 (2020)), som viste at det innen barnehagesektoren var en nedgang på hele 71 pst. ideelle barnehager i perioden 2010–2018. Samtidig har en håndfull store aktører fått stadig større kontroll over de private barnehagene. Mens de fire største kommersielle barnehagekjedene stod for én av fem private barnehageplasser i 2013, stod de i 2019 for nesten en tredjedel (32 pst.). Disse medlemmer mener dette er en svært uheldig utvikling, og at det er nødvendig med kraftfulle grep for å stanse kommersialiseringen og sikre gode vilkår for de ideelle barnehager.

Disse medlemmer viser til at representanter i Velferdstjenesteutvalget pekte på at det er større rom for tillitsbasert styring ved bruk av ideelle aktører:

«Mindretallet ved Bjerkan og Vislie er av den oppfatning at ideelle aktørers sosiale mål og manglende mulighet til å ta overskudd ut av virksomheten, gir grunnlag for større grad av tillitsbasert styring. Dette innebærer at styringskostnadene er lavere ved bruk av ideelle aktører.»

Disse medlemmer viser til at det over tid har vært et politisk ønske fra mange, både nasjonalt og lokalt, å gi kommunene mulighet til å skille mellom ideelle og kommersielle barnehager. Storberget-utvalget påpeker at dagens regulering ikke gir kommunene mulighet til å sikre fremtidig drift av private ideelle og enkeltstående barnehager, hvilket resulterer i at mangfoldet

som disse barnehagene representerer er truet.» Et flertall i Stortinget har ønsket lovendringer om dette utredet, og dette medlem viser til Stortingets anmodningsvedtak nr. 460 (2017–2018):

«Stortinget ber regjeringen utrede lovendringer som kan gi kommunene mulighet til å skille mellom ideelle og kommersielle private barnehager, samt om det ved et slikt skille kan være formålstjenlig med alternative organisasjonsformer for å drive ideelle barnehager.»

Disse medlemmer viser til at Kunnskapsdepartementet i 2019 sendte forslag på høring om at kommunene bør få hjemmel til å stille vilkår om at nye private barnehager skal være ideelle for å få tilskudd (høringsnotatet Forslag til endringer i barnehageloven med forskrifter (Ny regulering av private barnehager) 26. april 2019). Disse medlemmer viser til, som det også påpekes i Prop. 82 L (2021–2022), at flertallet av høringsinstansene i 2019 støtter en slik hjemmel, blant andre LO, KS og Utdanningsforbundet. Disse medlemmer viser til at en slik hjemmel også er i tråd med flertallet i Storberget-utvalget sine anbefalinger.

Disse medlemmer viser til at departementet i 2019 påpekte at det ikke finnes en lovfestet eller enhetlig definisjon på hva som utgjør en ideell virksomhet. I sitt høringsnotat foreslo departementet en definisjon av ideelle barnehager som «barnehager som reinvesterer eventuelle overskudd i barnehagedriften eller samfunnsnyttige formål i tråd med barnehagens formål».

Disse medlemmer mener, som regjeringen Støre også understreker i Hurdalsplattformen, at man må sikre at alle offentlige tilskudd og all foreldrebetaling går til barnehagedriften. Derfor mener disse medlemmer, i likhet med hva Utdanningsforbundet påpekte i sitt høringssvar, at det ikke bør åpnes for at eventuelle overskudd i barnehagedriften kan investeres i «samfunnsnyttige formål i tråd med barnehagens formål», da det fortsatt vil medføre at hele eller deler av overskuddet blir tatt ut av barnehagedriften. Friskoleloven åpner ikke for bruk av overskudd til samfunnsnyttige formål, og det bør etter disse medlemmers oppfatning ikke være annerledes for ideelle barnehager.

Disse medlemmer viser til Velferdstjenesteutvalget, som anbefaler at man får en definisjon av ideelle barnehager, og at det opprettes et register over ideelle barnehager. Et slikt register kan benyttes av kommunene i prioritering av mangfoldet lokalt, i behandlingen av lånesøknader i Husbanken og for å følge utviklingen i sektoren.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at det er mulig allerede nå å innføre en regulering som gir kommunene adgang til å prioritere barnehager som har vedtektsfestet at alt overskudd reinvesteres i virksomhetens formål, nemlig barnehagen. Det avhenger heller

ikke av en nasjonal definisjon og et register over ideelle barnehager, men vil ligge til det lokale handlingsrommet å gjøre nærmere avgrensninger ved behov.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest, og senest i forbindelse med de varslede endringene i finansiering og styring av private barnehager våren 2023, fremme forslag om nødvendige endringer for å gi kommunene adgang til å prioritere barnehager som har vedtektsfestet at eventuelle overskudd reinvesteres i barnehagedriften.»

KOMMUNAL FORKJØPSRETT

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt merker seg at proposisjonen ikke omtaler utredningen av kommunal forkjøpsrett. Disse medlemmer mener at en kommunal forkjøpsrett til fastsatt markedspris sammen med Storberget-utvalgets forslag om koordinert opptak, og kommunens mulighet til å stille vilkår for tilskudd, vil kunne motvirke opplevd konsolidering i sektoren. Disse medlemmer viser til Storberget-utvalget, som foreslår at det innføres en ordning med statlig sikring av finansiering for forkjøpsrett av private barnehager. Gjennom en slik ordning vil staten kunne bidra økonomisk til at kommuner kan kjøpe barnehager som ellers ville blitt solgt til andre aktører. Videre blir eksisterende barnehageplasser ivaretatt og sikret fortsatt drift. Ansattes arbeidsplass og arbeidsvilkår vil også bli ivaretatt.

Disse medlemmer viser til Velferdstjenesteutvalgets utredning og høringsinnspill fra blant andre Utdanningsforbundet, som mener departementet bør fortsette å arbeide med å finne reguleringer som kan gi lavere salgspriser, og som begrenser muligheten for å ta ut gevinster ved salg av barnehager. Disse medlemmer viser til at Velferdstjenesteutvalget mener at i den grad eventuelle gevinster kan tilskrives salg av eiendom under markedspris, bør det vurderes om dette kan være et resultat av ulovlig gitt statsstøtte. Etter utvalgets syn bør det vurderes om gevinster fra salg av disse eiendommene må anses som ulovlig offentlig støtte til en kommersiell eiendomsvirksomhet snarere enn til en (ikke-økonomisk) barnehagevirksomhet.

Disse medlemmer mener muligheten til å ta ut fortjeneste gjennom salg må begrenses. Dette er særlig aktuelt for barnehager der de store delene av salgsverdien er bygd opp gjennom direkte subsidier eller andre ytelser fra det offentlige, eller der barnehagen i første omgang ble kjøpt av kommunen for en pris under markedspris. Dette kan f.eks. være billige eller gratis tomter, gunstig husleie eller lån. I slike tilfeller er det urimelig at verdien av slik offentlig støtte tilfaller private eiere. Derfor mener disse medlemmer at det bør utredes

hvordan kommunene ved et eventuelt salg kan få tilbakeført hele eller deler av disse verdiene, og at det bør undersøkes om nasjonal rett åpner for å få krevet eventuell ulovlig statsstøtte tilbakeført.

På bakgrunn av dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om gevinster fra salg av barnehageeiendommer må anses som ulovlig offentlig støtte til en kommersiell eiendomsvirksomhet, snarere enn til en ikke-økonomisk barnehagevirksomhet, og om nasjonal rett åpner for å få krevet eventuell ulovlig statsstøtte tilbakeført. I den forbindelse må også lovligheten av de såkalte sale-leaseback-avtalene vurderes, det vil si der det ved salg av eiendommer er inngått langsiktige husleieavtaler mellom driftsselskapet, altså barnehagen, og eiendomsselskapet som har kjøpt eiendommen.»

Disse medlemmer mener at målet med utredningen av kommunal forkjøpsrett skal være lovfesting av en slik rett for kommunene. Dette vil gi kommuner som ønsker å drifte en større andel av barnehagene i kommunal regi, mulighet til dette. En slik forkjøpsrett vil bidra til å gi kommunene reell kontroll over barnehagetilbudet i kommunen. Videre kan det gi kommunene muligheter til å strukturere barnehagetilbudet både med tanke på lokalisering og antall plasser på en måte som gir et likeverdig kvalitetstilbud til alle kommunens barn, samtidig som kommunen enklere kan tilrettelegge for et helhetlig tjenestetilbud.

Disse medlemmer stiller spørsmål ved om barnehagene skal ha en rett til evigvarende godkjenning. Disse medlemmer kjenner ikke til andre sektorer der kommersielle aktører nærmest får tidsbegrenset tilsagn om offentlig finansiert drift, og der det ikke eksisterer mekanismer der det offentlige kan avslutte den offentlige finansieringen. Disse medlemmer vil her vise til Barnehagelovutvalgets forslag om at «[d]ersom det foreligger vesentlig endrede forhold ved barnehagen, skal det søkes ny godkjenning». «Endrede forhold» kan eksempelvis være i de tilfeller et annet rettssubjekt ønsker å drive barnehagen framover. Barnehagelovutvalget foreslo også en regulering av bortfall av godkjenningsvedtaket. En slik type regulering vil redusere potensialet for urimelig store gevinster og vil øke kommunens mulighet til å strukturere barnehagesektoren i sin kommune på en best mulig måte. Disse medlemmer ser at det er avgrensingsproblemer rundt når et salg faktisk har funnet sted, men mener disse bør være mulige å løse, og ber regjeringen utrede dette.

Disse medlemmer viser til Stortingets anmodningsvedtak nr. 45 i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2022, Prop. 1 S (2021–2022), jf. Innst. 2 S (2021–2022):

«Stortinget ber regjeringen i forskrift og lovforslag innføre meldeplikt til kommunen når eiendomsrett til barnehage i kommunen blir overført til andre enn staten eller den fylkeskommune der eiendommen ligger, og utrede hvordan det kan innføres en forkjøpsrett for kommuner.»

Disse medlemmer mener at dersom barnehager legges ned, er det rimelig at det stilles krav om et avviklingsregnskap for virksomheten som legges ned, og at kommunen har forkjøpsrett. Disse medlemmer understreker at balanseverdiene, med fratrekk av kapital innskutt av eier, bør tilbakeføres til kommunene, slik regelverket er for friskoler i dag. I høringen om ny barnehagelov våren 2019 ble regulering av kjøp og salg kommentert.

Disse medlemmer viser til at Kunnskapsdepartementet den gang så det som ressurskrevende å etablere ordninger for eierskapsbegrensning eller fusjonskontroll og ikke gikk videre med forslag på området. Disse medlemmer viser til at Storberget-utvalget likevel vurderte at det er hensiktsmessig med en slik type regulering. Disse medlemmer viser til at kommunal forkjøpsrett er regulert for andre sektorer, som leiegårder, strandsone og så videre. Hensynene bak en slik type regulering er ikke vesentlig annerledes for barnehagesektoren.

Disse medlemmer mener derfor det er viktig at det i perioden fra lovforslaget i Prop. 82 L (2021–2022) blir vedtatt, og frem til de endelige endringene blir gjennomført våren 2023, bør innarbeides et forbud mot salg av barnehageeiendommer inntil denne lovendringen om forkjøpsrett er på plass. En slik rask lovendring kan begrunnes med usikkerheten som har oppstått gjennom Stortingets vedtak om kommunal forkjøpsrett.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig fremme forslag om å innføre et forbud mot salg av barnehageeiendommer inntil lovbestemmelser om forkjøpsrett er på plass.»

KOMMUNAL STYRING AV BARNEHAGETILBUDET

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at kommunene i dag har svært begrenset anledning til å dimensjonere og styre det samlede barnehagetilbudet helhetlig. Disse medlemmer merker seg at kommunene plikter å tilby alle barn med rett til det, plass i barnehage. Private barnehager står fritt til å definere egen opptakskrets og prioritere barn uten rett til plass og få finansiering av disse på lik linje med andre barn.

Disse medlemmer viser videre til at det i dag gis tilskudd til private barnehager uten tidsbegrensning. Det gjør det vanskelig for kommunene å styre tilbudet,

og det gjør det lukrativt å kjøpe barnehager med garanterte evigvarende inntekter. Disse medlemmer viser til at evigvarende godkjenning av private tilbydere ikke er normalt på andre områder i forvaltningen. Disse medlemmer vil her vise til Barnehagelovutvalgets forslag om å kreve ny godkjenning ved endring av forhold i barnehagen og forslag til regulering av bortfall av godkjenningsvedtaket.

Disse medlemmer viser til at det er behov for en helhetlig vurdering av hvor barnehageplassene skal være. Gjennom et koordinert barnehageopptak vil kommunene kunne sørge for en jevnere fordeling av kapasiteten i sektoren, mer effektiv ressursbruk, mer forutsigbarhet og mer samhandling.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med de varslede endringene i finansiering og styring av private barnehager våren 2023 i forskrift og lovforslag for Stortinget innføre kommunal råderett over dimensjonering av barnehagetilbudet samt gi kommunene anledning til å sette vilkår for tilskudd til private barnehager, i tråd med Storberget-utvalgets flertallsanbefaling, inkludert:

- å gi kommunene mulighet og plikt til å tilpasse barnehagekapasiteten lokalt
- å innføre koordinert barnehageopptak
- anledning til å stille samme krav til private barnehager som offentlige barnehager, som å prioritere barn med rett til barnehageplass, inntak av lærlinger og å følge lokalt bestemte bemanningsnormer.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med de varslede endringene i finansiering og styring av private barnehager våren 2023 foreslå de nødvendige endringer i lov og forskrift slik at tilskudd til private barnehager er tidsavgrenset, og at tilskudd faller vekk ved salg av barnehagen, samt gi kommunene mulighet til å vedta lokale forskrifter om beregning av tilskudd, inkludert anledning til å fastsette bestemmelser i kontrakter eller forskrifter om hvor lenge de private aktørene skal gis finansiering om gangen, og vilkår om at finansiering faller vekk ved salg.»

Disse medlemmer viser videre til at barnehagene i dag finansieres gjennom stykkpris, og at dette også kan være problematisk for kommunenes anledning til å sikre et godt, helhetlig barnehagetilbud. Disse medlemmer mener derfor at regjeringen bør utrede å erstatte stykkprisfinansieringen med grunntilskudd og differensiert tilskudd slik som flertallet i Storberget-utvalget foreslår, i forbindelse med de varslede endringene i finansiering og styring av private barnehager våren 2023.

Disse medlemmer støtter å gjeninnføre muligheten til å holde kommunale barnehager med høye

driftskostnader utenfor tilskuddsgrunnlaget. Disse medlemmer mener regjeringen i det videre arbeidet bør legge en terskelverdi på 10 pst. til grunn, samt at kommunene etter en skjønnsmessig vurdering kan holde barnehager i lavt befolkede områder utenfor beregningene på eget grunnlag.

REGULERING AV HUSLEIE

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at de siste årene har vært gjort store salg av barnehageeiendommer, hvor det også har blitt inngått husleieavtaler med høy leie i etterkant av salgene. Disse medlemmer slår fast at det ikke er ønskelig med store verdiuttak gjennom salg av barnehageeiendommer som i stor grad er subsidiert av det offentlige, og heller ikke med store verdiuttak fra barnehagene gjennom unormalt høye husleier.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og innføre regulering av husleie for barnehager og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med de varslede endringene i finansiering og styring av private barnehager våren 2023.»

OVERSKUDDSLIKVIDITET OG OPPSPARTE MIDLER

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at departementet i høringsnotatet Krav om regnskapsmessig skille for private barnehager mv. (Forslag til endringer i barnehageloven og forslag til ny økonomiforskrift til barnehageloven), datert 2. juli 2021, foreslo å lovfeste en hjemmel til i forskrift å fastsette nærmere krav til barnehagens bruk av overskuddslikviditet.

Som det fremgår i Prop. 82 L (2021–2022) pkt. 10.3, vil barnehager i mange tilfeller ha kortsiktig overskuddslikviditet, og enkelte barnehager vil også kunne ha langsiktig overskuddslikviditet. Midlene kan i dag plasseres som bankinnskudd, eller de kan plasseres på en måte som kan gi barnehagen en bedre avkastning, men den påtar seg samtidig mer risiko gjennom eksempelvis investeringer eller plasseringer i aksjemarkedet.

Disse medlemmer viser til at blant andre Utdanningsdirektoratet, Fagforbundet, Utdanningsforbundet og Oslo kommune støttet forslaget om å regulere overskuddslikviditet og at likvide midler bare kan plasseres på bankkonto eller pengemarkedsfond. Disse medlemmer støtter Utdanningsdirektoratets vurdering av at disponeringer som påfører barnehagen en risiko som ikke har direkte sammenheng med driften, er i strid med formålet om at midlene skal komme barna i barnehagen til gode, jf. barnehageloven § 21.

Disse medlemmer støtter departementets vurdering av at barnehagene bare skal dekke kostnader som direkte gjelder godkjent drift av barnehagen, jf. barnehageloven § 23 første ledd. Departementet skriver i pkt. 10.3.1:

«Et økonomisk tap som følge av risikofylte finansielle plasseringer, investeringer eller utlån vil medføre en kostnad for barnehagen som ikke er i tråd med dette kravet. Bruk av likviditet er i dag ikke eksplisitt regulert i barnehageloven, og departementet mente det var behov for å tydeliggjøre hvilke krav som gjelder for plassering, investering eller utlån av likviditet.»

Disse medlemmer merker seg at departementet mener at regulering av overskuddslikviditet var et supplement til forslaget om å lovfeste et krav til regnskapsmessig skille, og at forslaget ikke er utredet med tanke på en regulering der hver barnehage skal være et eget rettssubjekt.

Disse medlemmer viser til KS og LO, som i sine høringssvar til høringen i 2021 om krav om regnskapsmessig skille for private barnehager mv. påpeker at det trolig vil være relevant å regulere eksempelvis risiko ved felles likviditetsforvaltning også i en modell med krav om at barnehagene skal være selvstendig rettssubjekt. Disse medlemmer støtter denne vurderingen, slik at man sikrer at barnehagen kun dekker kostnader som direkte gjelder godkjent drift av barnehagen, jf. barnehageloven § 23 første ledd.

Selskaper som fremdeles eier sine egne eiendommer, vil kunne oppta lån med pant i disse og få likvide midler som de kan plassere eksempelvis i aksjer, andre eiendommer med høyere risiko enn barnehageeieidommene med mer. Flere barnehager er i dag organisert som selvstendige rettssubjekter, men betaler konsernbidrag til konsernets eierselskap som settes på en konsernkonto. Dagens lovverk åpner for at eierselskapene kan låne av barnehagene til investeringer, også med høy risiko. Disse medlemmer viser til at utlån fra barnehagene i samme konsern ikke rammes av lovforslaget, og mener det er nødvendig å regulere overskuddslikviditeten slik at den blir bundet til den enkelte barnehage.

Disse medlemmer viser til avsløringer som har vist at eksempelvis eierne av kjeden Trygge Barnehager AS, som eier FUS-barnehagene, lånte én milliard fra kjeden og investerte i blant annet olje, et vikingskip og spansk luksuseiendom. Hver enkelt FUS-barnehage er i dag allerede registrert som et selvstendig rettssubjekt.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovforslag som fastsetter nærmere krav til overskuddslikviditet som sikrer at barnehagene bare dekker kostna-

der som direkte gjelder godkjent drift av barnehagen, jf. barnehageloven § 23 første ledd.»

Disse medlemmer mener det er rimelig at private barnehager kan spare opp midler for å gjøre nødvendige investeringer. Likevel er disse medlemmer bekymret for at oppsparte midler fra offentlige tilskudd og foreldrebetaling kan forsvinne ut av barnehagene ved salg.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede måltall for barnehagenes oppsparte midler og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med de varslede endringene i finansiering og styring av private barnehager våren 2023.»

REGNSKAPSKRAV

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt stiller spørsmål ved om selvstendige barnehagerettssubjekter finansiert av offentlige overføringer og foreldrebetaling i fremtiden fremdeles bør ha lov til å føre regnskap etter reglene for små foretak. Disse medlemmer viser til at etter regnskapsloven § 4-2 andre ledd kan små foretak fravike de grunnleggende prinsippene om opptjening og sammenstilling, jf. første ledd nr. 2 og 3, når dette kan anses som god regnskapsskikk for små foretak. Små foretak kan fravike det grunnleggende prinsippet om sikring, jf. første ledd nr. 5.

Disse medlemmer viser til Storberget-utvalgets omtale av spørsmålet og ber regjeringen utrede dette i forbindelse med de varslede endringene i finansiering og styring av private barnehager våren 2023.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til proposisjonens omtale av merkostnader ved opprettelsen av selvstendige rettssubjekter:

«På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet har BDO anslått de samlede årlige merkostnadene ved å innføre et krav om eget rettssubjekt til 103 millioner kroner for alle barnehager. Engangskostnader ved opprettelsen av selvstendige rettssubjekter kommer i tillegg. Disse har BDO beregnet til 61 millioner kroner. Den samlede kostnaden for forslaget i denne proposisjonen blir noe lavere, siden små barnehager er foreslått unntatt lovkravet.»

Disse medlemmer viser til den varslede gjennomgangen av finansieringssystemet for barnehagesektoren og at departementet vil gjøre en vurdering av ad-

ministrasjonspåslaget i driftstilskuddet til de private barnehagene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser videre til omtalen i proposisjonen av merkostnader og engangskostnader ved opprettelse av selvstendige rettssubjekter. Disse medlemmer mener det er behov for kompensasjon for engangskostnader ved opprettelsen av et selvstendig rettssubjekt, og forventer at regjeringen følger opp med en tilpasset støtteordning. Disse medlemmer ber departementet i statsbudsjettet for 2023 redegjøre for de samlede konsekvensene for de private barnehagene av de ulike regelverksendringene, herunder kuttet i pensjonstilskuddet.

PENSJONSTILSKUDD

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til at pensjonstilskuddet til private barnehager er justert ned fra 13 til 10 pst. av lønnsgrunnlaget i kommunale barnehager med virkning fra 1. januar 2022. Kuttet fra det rød-grønne flertallet på Stortinget utgjør 376 mill. kroner i 2022, en forsterkning av det foreslåtte kuttet på 207 mill. kroner fra regjeringen Solberg. Dette medlem viser til at Fremskrittspartiet i budsjettforhandlingene fikk reversert et lignende kutt i statsbudsjettet for 2021.

Dette medlem viser videre til at private barnehager som har inngått pensjonsavtale før 1. januar 2019, også kan få dekket høyere pensjonsutgifter, oppad begrenset til kommunens egne pensjonsutgifter.

På bakgrunn av tall fra Storebranddata og PBL (AFP-kostnader) har PBL dokumentert at om lag 60 pst. av barnehagene som følger PBLs tariff, totalt 953 barnehager, ikke får dekket sine reelle pensjonskostnader. Dette medlem mener at dette viser at advarslene som private barnehager, Fremskrittspartiet og mange andre kom med før kuttet ble vedtatt, var begrunnede. Dette medlem mener at dette viser at kuttet var en feil, og reagerer på at flertallet har vedtatt kutt i pensjonstilskudd som gjør at barnehager med ansatte på tarifflønn, som leverer en tjeneste på vegne av det offentlige, ikke får dekket sine pensjonskostnader. Dette medlem mener det er et brudd på norsk tradisjon for gode pensjons- og lønnsvilkår at myndighetene fører en politikk som gjør det vanskelig eller umulig for private barnehager å tilby sine ansatte pensjonsvilkår i tråd med tariff. Dette medlem har sett eksempler på barnehager som opptil 30 000 kroner per ansatt av sine reelle pensjonsutgifter, og som på grunn av begrensningene med en øvre grense for hva som blir dekket, noe som avhenger av hver kommunes egen praksis, ikke vil få alle sine pensjonskostnader dekket. Dette medlem viser til at PBL har beregnet at 125 private barnehager ikke vil få dekket sine reelle pensjonskostnader selv etter søknad om støtte.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen reversere de vedtatte kutt i 2022 og videre planlagte kutt i pensjonstilskudd til private barnehager i forslaget til statsbudsjett for 2023.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at enkelte barnehager har høyere pensjonsutgifter enn dagens pensjonspåslag, mens andre barnehager har lavere pensjonsutgifter. Disse medlemmer viser til at det blir sikret innsyn i barnehagenes pensjonsutgifter gjennom innføringen av kravet om at barnehagen skal være et selvstendig rettssubjekt, og at det dermed blir mulig å gi påslag for pensjon i tilskudd ut fra hver barnehages faktiske pensjonsutgifter.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med første statsbudsjett etter at kravet om at hver barnehage skal være et selvstendig rettssubjekt er iverksatt, fremme forslag om at pensjonstilskudd for barnehager skal utføres som kostnadsdekning til hver barnehage, i tråd med Storberget-utvalgets forslag.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

§ 7a tredje ledd skal lyde:

Første ledd gjelder ikke for barnehageeiere som alene, sammen med nærstående eller selskap i samme konsern eier

- ordinære barnehager med til sammen færre enn tretti barn,
- familiebarnehager med til sammen færre enn ti barn, eller
- én åpen barnehage.

Forslag 2

§ 7 b annet ledd skal lyde:

Første ledd gjelder ikke for familiebarnehager og barnehageeiere som alene, sammen med nærstående eller selskap i samme konsern eier ordinære barnehager med til sammen færre enn tretti barn eller én åpen barnehage.

Forslag 3

§ 23 a tredje ledd skal lyde:

Første og andre ledd gjelder ikke for barnehageeiere som alene, sammen med nærstående eller selskap i samme konsern eier

- a. ordinære barnehager med til sammen færre enn tretti barn
- b. familiebarnehager med til sammen færre enn ti barn, eller
- c. én åpen barnehage.

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre:

Forslag 4

Prop. 82 L (2021–2022) Endringer i barnehageloven sendes tilbake til regjeringen. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en proposisjon der reguleringer foreslått i Prop. 82 L (2021–2022) legges frem sammen med resultatene av arbeidet kunnskapsministeren har varslet med en gjennomgang av reglene om styring og finansiering av private barnehager.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen innføre krav om regnskapsmessig skille for alle private barnehager, med ikrafttredelse 1. januar 2023.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen sørge for at krav om at alle barnehager skal organiseres som selvstendig rettssubjekt, trer i kraft 1. januar 2024.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen sørge for at krav om at barnehagens lokaler og utearealer skal være samlet, trer i kraft 1. januar 2024.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen sikre at barnehager drevet av studentsamskipnader, samt ideelle menighetsbarnehager, blir unntatt fra de nye kravene som innføres ved lovendringen, på lik linje med små, enkeltstående barnehager.

Forslag fra Høyre og Venstre:

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til begrensninger på konserninterne lånerenter i barnehagesektoren.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen utrede hvordan private barnehagers eksisterende låneavtaler kan omfattes av forbud mot å ta opp lån på andre måter enn i finansforetak, og komme tilbake til Stortinget med forslag i forbindelse med de varslede endringene i finansiering og styring av private barnehager våren 2023.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen vurdere om gevinster fra salg av barnehageeiendommene må anses som ulovlig offentlig støtte til en kommersiell eiendomsvirksomhet, snarere enn til en ikke-økonomisk barnehagevirksomhet, og om nasjonal rett åpner for å få krevet eventuell ulovlig statsstøtte tilbakeført. I den forbindelse må også lovligheten av de såkalte sale-leaseback-avtalene vurderes, det vil si der det ved salg av eiendommer er inngått langsiktige husleieavtaler mellom driftsselskapet, altså barnehagen, og eiendomsselskapet som har kjøpt eiendommen.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig fremme forslag om å innføre et forbud mot salg av barnehageeiendommer inntil lovbestemmelser om forkjøpsrett er på plass.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med de varslede endringene i finansiering og styring av private barnehager våren 2023 i forskrift og lovforslag for Stortinget innføre kommunal råderett over dimensjonering av barnehagetilbudet, samt gi kommunene anledning til å sette vilkår for tilskudd til private barnehager, i tråd med Storberget-utvalgets flertallsanbefaling, inkludert:

- å gi kommunene mulighet og plikt til å tilpasse barnehagekapasiteten lokalt
- å innføre koordinert barnehageopptak
- anledning til å stille samme krav til private barnehager som offentlige barnehager, som å prioritere barn med rett til barnehageplass, inntak av lærlinger og å følge lokalt bestemte bemanningsnormer.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med de varslede endringene i finansiering og styring av private barnehager våren 2023 foreslå de nødvendige endringer i lov og forskrift slik at tilskudd til private barnehager er tidsavgrenset, og at tilskudd faller vekk ved salg av barnehagen, samt gi kommunene mulighet til å vedta lokale forskrifter om beregning av tilskudd, inkludert anledning til å fastsette bestemmelser i kontrakter eller forskrifter om hvor lenge de private aktørene skal gis finansiering om gangen, og vilkår om at finansiering faller vekk ved salg.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen utrede og innføre regulering av husleie for barnehager og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med de varslede endringene i finansiering og styring av private barnehager våren 2023.

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovforslag som fastsetter nærmere krav til overskuddslikviditet som sikrer at barnehagene bare dekker kostnader som direkte gjelder godkjent drift av barnehagen, jf. barnehageloven § 23 første ledd.

Forslag 17

Stortinget ber regjeringen utrede måltall for barnehagenes oppsparte midler og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med de varslede endringene i finansiering og styring av private barnehager våren 2023.

Forslag 18

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med første statsbudsjett etter at kravet om at hver private barnehage skal være et selvstendig rettssubjekt, er iverksatt, fremme forslag om at pensjonstilskudd for barnehager skal utføres som kostnadsdekning til hver barnehage, i tråd med Storberget-utvalgets forslag.

Forslag fra Fremskrittspartiet:**Forslag 19**

Stortinget ber regjeringen reversere de vedtatte kutt i 2022 og videre planlagte kutt i pensjonstilskudd til private barnehager i forslaget til statsbudsjett for 2023.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:**Forslag 20**

§ 7 a tredje ledd skal lyde:

Første ledd gjelder ikke for barnehageeiere som alene, sammen med nærstående eller selskap i samme konsern *til sammen* eier

- a. ordinære barnehager med til sammen færre enn *tjue* barn,
- b. familiebarnehager med til sammen færre enn ti barn, eller
- c. én åpen barnehage.

Forslag 21

§ 7 b andre ledd skal lyde:

Første ledd gjelder ikke for familiebarnehager og barnehageeiere som alene, sammen med nærstående eller selskap i samme konsern *til sammen* eier ordinære barnehager med til sammen færre enn tjue barn eller én åpen barnehage.

Forslag 22

§ 23 a tredje ledd skal lyde:

Første og andre ledd gjelder ikke for barnehageeiere som alene, sammen med nærstående eller selskap i samme konsern *til sammen* eier

- a. ordinære barnehager med til sammen færre enn *tjue* barn

- b. familiebarnehager med til sammen færre enn ti barn, eller
- c. én åpen barnehage.

Forslag fra Rødt:**Forslag 23**

Stortinget ber regjeringen snarest, og senest i forbindelse med de varslede endringene i finansiering og styring av private barnehager våren 2023, fremme forslag om nødvendige endringer for å gi kommunene adgang til å prioritere barnehager som har vedtektsfestet at eventuelle overskudd reinvesteres i barnehagedriften.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i barnehageloven (selvstendig rettssubjekt, forbud mot annen virksomhet, meldeplikt m.m.)

I

I lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager gjøres følgende endringer:

§ 7 skal lyde:

§ 7 Barnehageeierens ansvar

Barnehageeieren har ansvaret for at barnehagen drives i samsvar med gjeldende lover og forskrifter.

Ny § 7 a skal lyde:

§ 7 a Barnehagens organisering

Hver private barnehage skal være et selvstendig rettssubjekt.

Kommunale og private barnehager skal være registrert med eget organisasjonsnummer i Enhetsregisteret.

Ny § 7 b skal lyde:

§ 7 b Krav til samlet barnehageanlegg

Kommunale og private barnehagers lokaler og utearealer skal ligge samlet, med mindre særlige hensyn tilsier at de er på ulike steder.

§ 12 skal lyde:

§ 12 Særlige regler om klageinstans

Statsforvalteren er klageinstans for vedtak fattet av kommunen *eller fylkeskommunen* etter §§ 14 og 15, § 19 første ledd, §§ 24 til 26, §§ 35 til 38, § 53 og der det følger av forskrift gitt i medhold av denne loven.

§ 13 første ledd skal lyde:

Statsforvalteren skal veilede kommuner, *fylkeskommuner* og barnehager om denne loven med forskrifter, med unntak av bestemmelsene i kapittel V med forskrifter.

§ 23 femte ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om regnskap, revisjon, *rapportering og dokumentasjon*.

Ny § 23 a skal lyde:

§ 23 a *Forbud mot annen virksomhet*

Barnehagen skal ikke drive eller eie annen virksomhet i samme rettssubjekt som barnehagen.

Barnehagen kan likevel drive eller eie tilleggsvirksomhet som er nært knyttet til barnehagevirksomheten og utgjør en mindre del av den totale virksomheten. Departementet kan gi forskrift om hvilken tilleggsvirksomhet som er tillatt og krav til regnskap, revisjon, rapportering og dokumentasjon.

Ny § 23 b skal lyde:

§ 23 b *Låneopptak i private barnehager*

Barnehagen skal ikke ta opp lån på andre måter enn i finansforetak. Med finansforetak menes foretak etter finansforetaksloven § 1-3.

Første ledd første punktum gjelder ikke kortsiktig gjeld i forbindelse med den daglige driften.

Ny § 23 c skal lyde:

§ 23 c *Meldeplikt for private barnehager*

Private barnehager skal melde fra til kommunen og Utdanningsdirektoratet ved nedleggelse, eierskifte og

andre organisatoriske endringer. Departementet kan gi forskrift om hva som skal regnes som organisatoriske endringer, og om hvordan meldeplikten skal gjennomføres.

§ 54 skal lyde:

§ 54 *Statsforvalterens tilsyn med kommunen og fylkeskommunen*

Statsforvalteren fører tilsyn med lovligheten av kommunens og *fylkeskommunens* oppfyllelse av *pliktene de har* etter §§ 10, 11 og 53 og kapittel IV, VI og VII med forskrifter, og plikten til å ha internkontroll etter kommuneloven § 25-1. Reglene i kommuneloven kapittel 30 gjelder for tilsynsvirksomheten.

§ 56 første ledd skal lyde:

Utdanningsdirektoratet fører tilsyn med at *de private* barnehagene drives i samsvar med bestemmelsene i kapittel V med forskrifter og § 9 om *internkontroll for å sikre at kravene i kapittel V med forskrifter følges*.

§ 56 tredje ledd skal lyde:

Utdanningsdirektoratet kan fatte vedtak om at tilskudd til barnehagen skal holdes tilbake dersom barnehagen har brutt bestemmelser i kapittel V med forskrifter eller § 9 om *internkontroll for å sikre at kravene i kapittel V med forskrifter følges*.

II

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. De ulike bestemmelsene kan settes i kraft til forskjellig tid.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 24. mai 2022

Hege Bae Nyholt

leder

Elise Waagen

ordfører

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/2328-

10. mai 2022

**Svar på spørsmål fra Utdannings- og forskningskomiteen Prop. 82 L
Endringer i barnehageloven (selvstendig rettssubjekt, forbud mot annen
virksomhet, meldeplikt m.m.)**

Utdanning- og forskningskomiteen har fått nevnte lovproposisjon til behandling.

Utdanning- og forskningskomiteen ber om svar på spørsmålene nedenfor i forbindelse med behandling av saken. Jeg har valgt å nummerere spørsmålene i stigende rekkefølge:

Spørsmål om krav om selvstendig rettssubjekt

1. BDO anslår i rapport av 4.mars 2020 at 30 prosent av de private barnehagene blir berørt av krav om selvstendig rettssubjekt og må skilles ut eller endre eierform. Hvor mange barnehageansatte omfatter dette?

Svar:

I 2020, som er det siste året med tilgjengelige regnskapstall, var det 2 976 private barnehager. Av disse anslår Kunnskapsdepartementet at om lag 1 000, eller 34 prosent, må endre eierform som følge av det forslåtte kravet om selvstendig rettssubjekt.

Det var 34 100 årsverk i private barnehager i 2020. Av disse ble 13 100 utført i barnehager som antas å måtte endre eierform som følge av lovforslaget.

2. Hvor mange barnehager vil unntas fra kravene om selvstendig rettssubjekt, forbud mot annen virksomhet og samlet barnehagelokasjon, som følge av unntaket for barnehager med under 30 barn, som følge av unntaket for familiebarnehager med under 10 barn, og som følge av unntaket for barnehager med en åpen barnehage? Hvor mange vil unntaket

gjelde dersom grensen gikk på 25, 20, 15 og 10 barn i ordinære barnehager? Komiteen ber om oppstilling på de forskjellige kriteriene for unntak.

Svar:

Med forslaget om at barnehageeiere som enten alene, sammen med nærstående eller i samme konsern, eier ordinære barnehager med færre enn 30 barn, familiebarnehager med færre enn 10 barn eller én åpen barnehage, anslår departementet, med de seneste regnskapstallene fra 2020, at 510 ordinære barnehager, 240 familiebarnehager og 50 åpne barnehager ville vært unntatt kravet om selvstendig rettssubjekt i 2020. Tabellen under viser antallet ordinære barnehager som ville blitt unntatt kravet dersom unntaket gjaldt barnehager med færre enn henholdsvis 10, 15, 20 eller 25 barn:

Antall barn	Antall ordinære barnehager
Færre enn 10	20
Færre enn 15	90
Færre enn 20	220
Færre enn 25	350

I proposisjonen har departementet foreslått at alle familiebarnehager skal unntas kravet om at barnehagens lokaler og utearealer skal ligge samlet. Ellers er de foreslåtte unntakskravene de samme for kravet om selvstendig rettssubjekt, kravet om at barnehagens lokaler og utearealer skal ligge samlet og forbudet mot å drive annen virksomhet.

3. Vil det være mulig å ha to selvstendige rettssubjekter i ett og samme barnehagebygg etter de nye endringene i § 7-b?

Svar:

Ja, det vil være mulig. Dette er ikke omfattet av den foreslått reguleringen.

4. Hvordan vil ansattes rettigheter kunne påvirkes ved overføring til ny arbeidsgiver, både ved endring av ansattforhold ved en omorganisering og videre f.eks. ved tap av fortrinnsrett på tvers av barnehager ved nedbemanning, konkurs o.l.?

Svar:

Det er barnehageeierne som er arbeidsgivere for personalet i barnehagen. De ansattes rettigheter ved omstilling er definert av reglene i arbeidsmiljøloven og de ansattes tariffavtaler. De private barnehagene er medlemmer av arbeidsgiverorganisasjoner og er bundet av tariffavtalene disse har framforhandlet med de ansattes fagforeninger. Tariffavtalene inneholder nærmere bestemmelser om lønns- og øvrige arbeidsvilkår for de ansatte i barnehagene, og også hvilke regler som gjelder for medbestemmelse både ved ordinær drift, og eventuelt ved omstilling. Dersom en omorganisering omfatter ansatte fra ulike tariffområder, må derfor reglene for prosess og de enkeltes rettigheter etter sine tariffavtaler avklares tidlig.

5. Hvilke begrensninger ligger det knyttet til muligheten for størrelse og uttak av styrehonorarer, og hva er anslaget på økning i antallet styreledere, styremedlemmer og kostnader forbundet til honorering av disse?

Svar:

Det gjelder de samme begrensninger for styrehonorar som for andre kostnader i barnehagen. Honoraret kan ikke settes høyere enn det som vil være normalt for tilsvarende virksomhet.

Som opplyst under kapittel 11 om økonomiske og administrative konsekvenser i proposisjonen har BDO på oppdrag fra departementet anslått de årlige merkostnadene ved krav om eget rettssubjekt til 103 mill. kroner. Dette anslaget omfatter kostnader til revisjon, regnskap, styrearbeid og annen administrasjon. Anslaget bygger på at 7 prosent av barnehagene må endre eierform fordi de per i dag ikke er definert som eget rettssubjekt og 23 prosent av barnehagene må skilles fra andre barnehager i samme rettssubjekt. Disse til sammen 30 prosent av barnehagene som blir berørt av forslaget må opprette eget styre med styreleder og styremedlemmer. Basert på kontakt BDO hadde med barnehageaktørene i forbindelse med utredningen av de økonomiske konsekvensene, antas de samlede utgiftene til styrehonorar i barnehagesektoren ikke å øke vesentlig.

Alternativet til å innføre krav om eget rettssubjekt er å innføre krav til regnskapsmessig skille. Kravet om regnskapsmessig skille vil også innebære økte kostnader for de private barnehagene. Jeg legger til grunn at en regulering med regnskapsmessig skille vil kreve omfattende detaljrapportering fra barnehagene etter barnehageloven og økonomiforskriften. Dette er fordi disposisjoner innenfor et rettssubjekt med flere barnehager ikke er underlagt rapporterings- og dokumentasjonsplikt etter regnskapsloven og bokføringsloven. Jeg viser til at flertallet i Storberget-utvalget legger til grunn at krav til regnskapsmessig skille vil innebære en minst like stor administrativ byrde på barnehagene som et krav om eget rettssubjekt.

6. Kan statsråden redegjøre for realismen i vurderingen av om dette vil kunne gjennomføres før tidsfristen 1.1.2023? Da særlig med tanke på å kunne ivareta ansattes rettssikkerhet og drøftingsrett på en tilfredsstillende måte, men også fullføring av endringer i leverandørforhold, bankforbindelser, forsikringsavtaler, pensjonsavtaler, systemer/lisenser, selskapsregistreringer, og etablering av nye rutiner for rapportering.

Svar:

Lovforslaget skal behandles i Stortinget 31. mai. Departementet mener det er realistisk å innføre kravene per 1.1.2023, men jeg har stor forståelse for innføringen av et krav om at hver barnehage skal være et eget rettssubjekt medfører merarbeid for private barnehager som omfattes av kravet. Departementet sendte forslag om å innføre krav om eget rettssubjekt på høring våren 2019, og forslag om å innføre krav om regnskapsmessig skille i private barnehager sommeren 2021. Det betyr at det har vært lenge varslet at det kan

komme strengere regnskapskrav og strengere krav til organisering for private barnehager, og dette har jeg også hatt dialog med bl.a. Private Barnehagers Landsforbund om. Mitt inntrykk er at kravene ikke kom som noen overraskelse. Det vil, uansett valg av ikrafttredelsestidspunkt, ofte oppstå endel merarbeid rett før fristen. Jeg legger derfor til grunn at private barnehager forbereder seg godt på denne endringen i tiden som kommer.

7. Vil statsråden videre legge opp til at også offentlig eide barnehager skal ha krav til å organiseres som selvstendig rettssubjekt?

Svar:

De aller fleste offentlige barnehager er kommunale. Barnehage er en lovpålagt kommunal oppgave. Kommunene kan oppfylle sine forpliktelser enten ved å drive barnehager selv eller ved å yte tilskudd til private barnehager. Det er ikke aktuelt å pålegge kommunene å organisere sine lovpålagte oppgaver i selvstendige rettssubjekter utover at kommunen er et eget rettssubjekt.

8. Som selvstendig rettssubjekt er kreditorers adgang til dekning mindre. Hvilke konsekvenser vil dette kunne få for barnehagenes finansieringskostnader?

Svar:

Som omtalt i proposisjonen er barnehagene virksomheter som trenger mye arbeidskraft og relativt lite kapital. Investeringene som må gjøres for å drive barnehage, er først og fremst i tomter og bygninger, og det vil ellers være noe behov for inventar og utstyr. Litt over halvparten av barnehagene leier lokaler og vil derfor ha et svært begrenset kapitalbehov. Kunnskapsgrunnlaget viser at det likevel har vært en stor kapitaloppbygging i barnehagesektoren, både av egenkapital og gjeld, og flere aktører har høy gjeldsgrad.

Kravet om å være selvstendig rettssubjekt reduserer risikoen for at barnehagene belastes med kostnader for å finansiere annen virksomhet. I tillegg forslår regjeringen å forby barnehagene å ta opp lån på andre måter enn i finansforetak, noe som ytterligere reduserer risikoen for at barnehagene tar opp lån som ikke er relevante for barnehagedriften. Jeg mener at de forslagene regjeringen har lagt fram bidrar godt til å begrense omfanget av finansieringskostnader i barnehagesektoren. Begrensning av den gjeldsveksten som har vært har større betydning for den samlede finansieringskostnaden enn om noen barnehager muligens kan få høyere lånekostnader på grunn av at kreditorene ikke kan ta dekning i eiendeler som tilhører andre barnehager. Lav risiko i barnehagedriften og pantsikkerhet i eiendommen gjør at de barnehagene som eier egne lokaler og derfor har et visst finansieringsbehov, fortsatt vil kunne oppnå gode lånevilkår.

Spørsmål om gjennomskjæring

9. I høring fra 2019 om regulering av private barnehager skriver departementet følgende under punkt 12.4.4 Tilbakebetaling av tilskudd:

“Videre mener departementet at det kan være hensiktsmessig å innføre en lovhjemmel som gir direktoratet mulighet til å benytte gjennomskjæring. Med gjennomskjæring menes i denne sammenhengen at direktoratet behandler ulovlige transaksjoner som om transaksjonen ikke har funnet sted. Dersom barnehagen for eksempel har overført verdier til nærstående på en ulovlig måte, kan direktoratet dermed kreve at de nærstående betaler disse verdiene tilbake til kommunen. Direktoratet vil dermed ikke være nødt til å rette kravet mot barnehagen, men kan rette kravet direkte dit hvor verdiene ligger.

Departementet mener at spørsmålet om det bør innføres lovhjemler til å ilegge barnehagene et overtredelsesgebyr eller til å benytte gjennomskjæring, bør utredes nærmere. Hvis det skal innføres slike lovhjemler i barnehageloven, bør det også innføres tilsvarende lovhjemler i friskoleloven, fagskoleloven og universitets- og høyskoleloven. Departementet vil derfor vurdere dette spørsmålet samlet for disse lovene, og eventuelt komme tilbake til dette på et senere tidspunkt.”

Domstolene kan bruke gjennomskjæring på ulovfestet grunnlag i dag.

Har departementet vurdert lovfesting av gjennomskjæring og når vil departementet komme nærmere tilbake til dette?

Svar:

Departementet arbeider med å utrede flere lovendringer på barnehageområdet. Se redegjørelsen under punkt 14. Lovregler om gjennomskjæring på barnehageområdet er en av endringene departementet mener er naturlig å vurdere i arbeidet vi er i gang med.

Spørsmål om pensjonstilskudd til private barnehager

10. Komiteen ber om anslag på økonomiske konsekvenser ved å beregne pensjonstilskudd til barnehager som kostnadsdekning.

Svar:

Kunnskapsdepartementet anslår at en overgang til en kostnadsdekningsmodell for å dekke pensjonskostnadene til de private barnehagene vil kunne gi en innsparing på om lag 435 millioner kroner.

Det kan likevel være flere uheldige sider ved å erstatte pensjonspåslagsmodellen med en kostnadsdekningsmodell. Modellen vil frata barnehagene insentiver til å fremforhandle rimelige pensjonsordninger, og kan resultere i dyrere pensjonsavtaler enn nødvendig. Videre vil modellen innebære at barnehagene må søke kommunen om å få dekket pensjonsutgiftene. Dette vil øke de administrative kostnadene både hos de private barnehagene og kommunene. Det er også flere praktiske utfordringer ved en kostnadsdekningsmodell. Blant annet er det viktig å få presisert i regelverket hvordan private barnehager og kommuner skal beregne egne pensjonskostnader, herunder bruk av

premiefond, før modellen innføres. Tiltaket krever dermed videre utredninger for å kunne gjennomføres på en god måte.

Jeg gjør oppmerksom på at kostnadsanslagene er gjennomført med utgangspunkt i regnskapstall fra 2019. Det har ikke vært mulig å utarbeide anslag med utgangspunkt i de nyeste regnskapstallene innenfor tidsfristen.

Spørsmål om skille mellom ideelle og kommersielle barnehager

11. Komiteen ber om et utkast til en lovbestemmelse som kan gi kommunene mulighet til å skille mellom ideelle og kommersielle barnehager, spesielt med tanke på nyetablering i kommunene.

Svar:

Formålet med forslagene i Prop. 82 L (2021-2022) er å gi offentlige myndigheter og andre innsyn i hvordan offentlig tilskudd og foreldrebetaling blir brukt for å sikre at pengene brukes i tråd med regelverket. Behovet for bedre og mer transparent regnskapsinformasjon fra private barnehager gjelder uavhengig av om barnehagen er kommersiell eller ideell. Selv om en barnehage ikke har som formål å tjene penger, er det nødvendig med et tydelig økonomisk skille mellom den enkelte barnehage og eierens andre barnehager og virksomheter.

Regjeringen vil gi små privateide og ideelle barnehager bedre rammevilkår og blant annet gi kommunene mulighet til å prioritere disse barnehagene. Jeg har satt i gang et større arbeid for å modernisere styring og finansiering av private barnehager, basert på blant annet rapportene fra velferdstjenesteutvalget og Storberget-utvalget. I dette arbeidet vil jeg se på hvordan vi kan bedre rammevilkårene for de ideelle barnehagene og gi kommunene mulighet til å prioritere ideelle barnehager. Storberget-utvalget mener blant annet at kommunen må få større adgang til å prioritere ideelle aktører.

Våren 2019 sendte Solberg-regjeringen på høring et forslag om kommunene skulle få en hjemmel til å stille vilkår om at nye private barnehager skal være ideelle for å tilskudd. Høringsinstansene var delt i tilbakemeldingene, og det var en svak overvekt som støttet forslaget. Flere av høringsinstansene, både de som var for og imot forslaget, peker blant annet på at det er vanskelig å utforme en god definisjon av hva som utgjør en ideell barnehage. Uten en slik definisjon er det vanskelig å legge frem utkast til eller forslag til en lovbestemmelse. Høringen viste at det var behov for å jobbe videre med forslaget for å komme fram til en lovregulering som fungerer godt.

Regjeringen vurderer også velferdstjenesteutvalgets forslag om å utforme en legaldefinisjon av hva som er en ideell virksomhet. Det er en utfordring at det i dag ikke finnes en lovfestet definisjon av hva som er en ideell virksomhet.

Jeg tar sikte på å komme tilbake til disse spørsmålene som en del av det kommende arbeidet med utvikling av nytt regelverk for styring og finansiering av barnehagesektoren.

Andre spørsmål

12. I Prop. 82 L står det at det er en risiko for at offentlige tilskudd og det foreldrene betaler for barnehageplassene blir brukt til å dekke kostnader som er knyttet til annen virksomhet enn barnehager. Hvor mange slike tilfeller kjenner statsråden til?

Svar:

Det er tilsynsmyndigheten som fører tilsyn med regnskapene i private barnehager. Fra 1. januar 2022 er det opprettet et nasjonalt økonomisk tilsyn i Utdanningsdirektoratet (Udir). Udir overtok tilsynsansvaret fra kommunen. Kommunene hadde ført svært få økonomitilsyn, og har derfor ikke kontrollert dette i noe grad. Jeg ønsker derfor ikke å uttale meg om mulige brudd på regelverket i enkeltsaker.

I 2020 oppga 23 prosent av de private barnehagene at eier driver virksomhet som ikke er en del av den ordinære barnehagedriften. Pliktene etter regnskapsloven og bokføringsloven retter seg mot rettssubjektet. Disposisjoner innenfor rettssubjektet er ikke underlagt rapporterings- og dokumentasjonsplikt etter disse lovene. Uten en nærmere regulering er det i dag svært krevende å føre tilsyn med bruk av offentlig tilskudd og foreldrebetaling for private aktører som driver annen virksomhet i samme rettssubjekt som barnehagene.

I henhold til barnehageloven skal offentlige tilskudd og foreldrebetaling komme barna i barnehagen til gode. At det drives annen virksomhet i samme rettssubjekt, skaper risiko for at kostnader som ikke er direkte knyttet til barnehagen, belastes barnehagens regnskaper eller at barnehagens inntekter ikke føres opp i regnskapet for barnehagen. Denne risikoen vil være til stede uavhengig av om barnehagen drives kommersielt eller ideelt. Jeg ønsker å redusere denne risikoen ved å innføre kravet om selvstendig rettssubjekt og fjerne adgangen til å ha annen tilleggsvirksomhet sammen med barnehagen. Det er viktig for legitimiteten til de private barnehagene at de kan vise at tilskuddene går til barnehagedrift og ikke andre typer aktiviteter.

13. I Prop. 82 L står det videre at det er en utfordring at dersom rettssubjektet går konkurs vil kreditor kunne ta beslag i barnehagens midler, herunder tilskudd og foreldrebetaling. Kjenner statsråden til noen tilfeller der dette har skjedd?

Svar:

Stabil etterspørsel og høy offentlig finansiering gjør at barnehage er en virksomhet med lav risiko. Jeg kjenner til at det likevel har vært noen tilfeller der private barnehager har gått konkurs. Ved konkurs vil eventuelt forskuddsbetalt tilskudd eller foreldrebetaling inngå i konkursboet. Staten har ikke økonomiske transaksjoner med de enkelte barnehagene og er ikke kreditor i disse konkursboene. Siden staten ikke er kreditor eller på annen måte part i disse konkursene, har departementet ikke oversikt over hvilke type midler som har inngått i de enkelte konkursboene.

14. Komiteen ber om en redegjørelse på hvor skillet som er tegnet opp mellom finansiering og regulering går.

Svar:

Finansiering og regulering er i utgangspunktet to forskjellige styringsvirkemidler. Finansieringen av private barnehager vil være et uttrykk for hvordan private barnehager får inntekter gjennom foreldrebetaling og kommunale tilskudd. Regulering handler om de kravene vi stiller til barnehagene. Noen reguleringer gjelder kvalitetskrav, og er rettet mot barnehager generelt. Andre reguleringer går spesifikt på økonomiske forhold i private barnehager. Det er en sammenheng mellom finansiering og regulering på den måten at innretningen av finansieringen også innebærer en styring av barnehagene. I tillegg er finansieringen av private barnehager regulert i lov og forskrift.

Nivået på finansieringen og hvordan den skal beregnes reguleres i barnehageloven §§ 19 og 20 og forskrift om foreldrebetaling og forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager. Videre er bruken av tilskudd og foreldrebetaling også regulert i barnehageloven § 23 og økonomiforskriften.

Forslagene i Prop. L 82 (2021-2022) er reguleringstiltak som vil bidra til mer åpenhet om bruken av offentlige tilskudd og foreldrebetaling, og sikre at midlene i større grad går til barnehagedrift. Dette gjør vi gjennom å foreslå strengere regulering av organisering, regnskapsrapportering og meldeplikt. I tillegg setter vi sterkere begrensninger på de private barnehagenes mulighet til å låne andre steder enn i finansforetak.

Regjeringen har akkurat satt i gang et større arbeid med å modernisere reglene for styring og finansiering av private barnehager. I dette arbeidet vil regjeringen vurdere både finansieringen og reguleringstiltak, og se de to gruppene av styringsvirkemidler i sammenheng. Vi ønsker å gi kommunene mer demokratisk styring og kontroll med sektoren og vi vil jobbe videre med anbefalingen fra Storberget-utvalget. Regjeringen ønsker å stoppe kommersialiseringen og stramme inn regelverket for private barnehager for å sikre at offentlige tilskudd og foreldrebetaling går til barnehagedrift. I det kommende arbeidet vil vi se på muligheten for å regulere kjøp og salg av barnehager strengere, og vi vil vurdere kommunal forkjøpsrett ved salg av private barnehager.

15. Undersøker departementet lovligheten av eiendomstransaksjonene/salgene av Læringsverkstedet-eiendommer til SBB med hensyn på regelverket om nærstående transaksjoner? Eventuelt, hvorfor gjøres ikke dette?

Svar:

Departementet har mottatt rapporter fra Viceroy Research LLC og Læringsverkstedet om salgene av Læringsverkstedets eiendommer til SBB. Departementet vil vurdere å oversende denne informasjonen til den økonomiske tilsynsenheten i Utdanningsdirektoratet, slik at tilsynsheten kan se nærmere på salget i lys av disse rapportene og vurdere om det er behov for å åpne tilsyn

16. Hvilke ytterligere reguleringer mener departementet er hensiktsmessig for å forhindre at barnehageeiendommer som har blitt bygget på billige eller gratis kommunale tomter eller med offentlige kapitaltilskudd, ikke selges ut med profitt til kommersielle aktører?

Svar:

Jeg vil vise til svar på spørsmål til skriftlig besvarelse nr. 1938 (2021-2022) fra stortingsrepresentanten Hege Bae Nyholt som også ønsker svar på hvilke ytterligere reguleringer departementet mener er hensiktsmessig når det gjelder salg av barnehageeiendom.

I mitt svar til stortingsrepresentant Nyholt viser jeg til at dagens regelverk for private barnehager stammer fra en tid da sektoren så helt annerledes ut. Salg av barnehageeiendom til utlandet synliggjør et nytt utviklingstrekk i sektoren. For private aktører er det naturlig å restrukturere og organisere virksomheten sin i tråd med det aktørene anser som formålstjenlig. Jeg mener likevel at det er bekymringsfullt med denne typen tilpasninger i barnehagesektoren. Barnehagene er ikke et sted hvor man bør ha investorer som er ute etter å optimalisere risiko og maksimere avkastning. At vi får denne type kjøp og salg av bygg som er ment å huse viktige velferdstjenester, er etter mitt syn et tydelig tegn på at reglene må endres og strammes inn. Jeg mener at disse innstrammingene burde vært gjort for flere år siden. Den nye regjeringen har derfor raskt levert forslag for Stortinget som en strengere regulering av private barnehager i tråd med ambisjonene i Hurdalsplattformen.

Som nevnt under svar på spørsmål 14, har regjeringen akkurat satt i gang et større arbeid med å modernisere reglene for styring og finansiering av private barnehager. I dette arbeidet vil vi blant annet se på muligheten for å regulere kjøp og salg av barnehager og vurdere kommunal forkjøpsrett ved salg av private barnehager. Siden dette arbeidet akkurat har startet opp, er det for tidlig for meg å foreslå konkrete lovforslag nå. Barnehagesektoren er en stor og viktig sektor i Norge, og jeg er opptatt av legge frem forslag som kan stå seg over tid. Jeg vil derfor komme tilbake til Stortinget med eventuelle lovforslag om kjøp og salg på et senere tidspunkt.

17. Hva er planen for hvilke andre reguleringer av barnehagesektoren som skal komme i denne stortingsperioden? Vil departementet sende flere forslag om endringer i barnehageloven på høring i løpet av høsten?

Svar:

Som beskrevet i spørsmål 14 har regjeringen akkurat satt i gang et større arbeid med å modernisere reglene for styring og finansiering av private barnehager. Vi ønsker å gi kommunene mer demokratisk styring og kontroll med sektoren og vi vil jobbe videre med anbefalingen fra Storberget-utvalget. Regjeringen ønsker å stoppe kommersialiseringen og stramme inn regelverket for private barnehager for å sikre at offentlige tilskudd og foreldrebetaling går til barnehagedrift. I det kommende arbeidet vil vi se på muligheten for å regulere kjøp og salg av barnehager strengere, og vi vil vurdere kommunal forkjøpsrett ved salg av private barnehager. Eventuelle lovendringer må utredes og sendes på offentlig

høring. Jeg vil at departementet skal legge opp til prosesser der partene i sektor involveres på en god måte. Jeg vil komme tilbake til Stortinget med en eventuell lovproposisjon når dette arbeidet er ferdig.

Med hilsen

Tonje Brenna

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur

